

חנוך דאום

גוש עציון. קל יותר לשנוא את מי שאתה חלוק עליו אידיאולוגית

צילום: אייל פי

תוצרת הארץ

כמה כותבים בכירים ב"הארץ" יצאו לקמפיין השחרה, ובדרך הם לא נותנים לעובדות לבלבל אותם

ערבים שמשותפים במכביה. את העובדה שאין רבים כאלה הסבירה הכתבה עצמה בכך שראשי המגזר הערבי מונעים מספורטאי המגזר להשתתף. אבל אלה פרטים שגורמים לאלפר להיות מבין ברמה העובדתית. הבעיה האמיתית עם דבריו היא ההטרלה. אווירת הקמפיין. לקחת אירוע אוטורי בלי חשיבות ספורטיבית אמיתית, שכל מהותו היא מפגש, הסברה וקשר עם התפוצות (מעין אירוע של תגלית), ולהשוות אותו לגרמניה הנאצית זה סוג של טרלול כה מוקצן, שמקורו לא בחשיבה לוגית אלא באווירת הקמפיין, בתשוקה שיש בחלקים בעיתון "הארץ" להשחיר את פניה של ישראל (המאמר של אלפר תורגם כמובן לאנגלית והופץ לכל עבר). כשאתה בקמפיין, הכל מותר, כולל להגיד שאנחנו נאצים, כי הנה, המכביה למשל.

3 שוו בנפשכם שחרשות 10 ישרו בקרוב את המהדרה המרכזית מאחד מיישובי המגזר הערבי (וזה אמור לקרות בקרוב), והמהדרה תכלול כתבה על ערבייה פמיניסטית, שנלחמת בכל מאודה נגד מעמד האישה בחברה הערבית, אישה שיוצאת נגד התופעה הבלתי נתפסת של רצח "על רקע כבוד המשפחה" (מושג מופרך). ונניח שכתבה נוספת, רק לשם הדיון, תעסוק באדם ששם לעצמו מטרה לאסוף את הנשק מהרחוב, להילחם במצב שבו יש במגזר הערבי יותר מדי נשק אצל אנשים שלא אמורים להחזיק אותו. עכשיו דמיינו את הפובליציסטית רותי הכט מ"הארץ" צופה במהדרה הזו. מה היא תכתוב למחרת? אפשר לנחש שליכה ייצא אל האנשים שראתה בכתבה. ובצדק. זה גם מה שאני ארגיש. אחוש תקווה. אחוש אמפתיה כלפי האנשים האלה ופניהם היפות. הכט לא תטען שהמשרד של חרשות 10 מעוות, כי הוא לא עשה כתבות על כך שמעמד האישה בחברה הערבית במצב כפי רע. היא לא תטען שהמשרד כשל, כי הוא לא ביקר בחריפות את הנשק המוחזק שם שלא כחוק ואת מקרי הרצח "על רקע כבוד המשפחה". אבל כאשר חרשות 10 שידרו בחמישי שעבר את המהדרה מגוש עציון וחשפו תופעות יפות מהאזור, הכט זעמה. "יום אחד כשהיסטוריונים ילמדו איך הפכה ישראל למדינה דו-לאומית, כשחלקה היהודי הובל לתהום לצלילי חליל גוש אמונים – הערב הזה... יהיה סוג של נקורת ציון", כתבה. לא פחות. שתיים מתוך ארבע כתבות, התלוננה, מציגות מתנחלים צדיקים שמגיע להם נובל. שימו לב: הכט לא טענה שהמתנחלים מהכתבה

1 לפני שלושה שבועות ראיון יוסי קליין מ"הארץ" את דניאלה וייס. היה זה ראיון צבע מורחב וכולט. אלא שדניאלה וייס לא רלוונטית בשיח הציבורי, ובלי לפגוע חלילה, היא גם הסרת השפעה כלשהי גם בשיח המתנחלי. וייס היא מי שהייתה. למה, אם כן, קליין בחר להוציא את דמותה ממעמקי הבורדעם? למה הוא בחר להבליט דמות שכבר משלהי האיטיו לא קיימת בשיח הציבורי? התשובה פשוטה: אחרי שקבע במאמרו המכפיש שהציונות הדתית גרועה מחיובאללה, הוא ביקש למצוא את המרואיינת הכי קיצונית שאפשר כדי ליצור מצג שווה על המגזר הדתי-לאומי. בשבוע שעבר סיימו 25 בוגרי המכינה בעלי קורס מ"כים, 11 מהם סיימו קורס קציני חי"ר, ארבעה סיימו קורס מ"פים ועוד אחד סיים קורס טיס. אבל קליין, שם קוד, תמיד יעדיף לראיון את דניאלה וייס, תוך שהוא יוצר תחושה שקרית כאילו היא מייצגת את הציונות הדתית. הוא עושה זאת משום שהוא יצא בקמפיין השחרה, וכשאתה בקמפיין, לעולם תיקח את הביזארי שבאויבך ותנסה לתת לו את הבמה כולה.

אני חש חובה להודות כי גם בימין עושים זאת לשמאל לא מעט, ויותר משזה מכעיס, זה עצוב ומשעמם.

2 הנה עוד דוגמה לכתביה מתוך קמפיין: רוגל אלפר טען לאחרונה כי "העובדה שישראל מעולם לא הפסיקה לקיים את המכביה מעידה שלאומנות וגזענות תמיד היו חלק מהווייתה. מדינת היהודים אמורה להיות מדינה שיש בה רוב יהודי בקרב אזרחיה, לא מדינה שגורמת לאולימפיאדת ברלין 1936 להיראות כמו אירוע ליברלי". ואלפר סיכם: "גרמניה הנאצית אסרה על גרסה ברגמן היהודייה, שיאנית הקפיצה לגובה בגרמניה ב-1936, להתחרות באולימפיאדה. גורל דומה מצפה במכביה לשיאנית אתלטיקה ערבייה ישראלית רק כי היא לא יהודייה". אלה טענות מביכות. ראשית, כפי שהראו באתר "פרספקטיבה", בתקנון המכביה כתוב במפורש ש"ההשתתפות בתחרויות המכביה פתוחה לכל אזרחי ישראל ולספורטאים יהודים מכל העולם". וזו לא המלצה פורמלית בלבד: ב"הארץ" עצמו פורסמה בעבר כתבה על

המשך

צילום: חדשות ערוץ 10

המשדר בערוץ 10. ב"הארץ" יש כאלו שמתקשים לקבל משדר הגון ואנושי על מתחלים

אינם אנשים הראויים לכל שבה, אבל התוצאה לא מקובלת עליה: המשדר עורך אמפתיה כלפי תושבי גוש עציון.

4 בן־דרור ימיני הראה בשבוע שעבר איך יוזמה של מפגשים בין תלמידים יהודים לערבים, שבה התבקשו היהודים לבוא בלבוש צנוע, לא זכה לביקורת, בעוד הבקשה מתלמידים חילונים להתלבש צנוע במפגש עם יהודים דתיים זכתה לקיתונות של בוז ולעג. באופן אישי, מגבלות צניעות מופרכות מביכות אותי. אבל הנקודה היא שכאשר הכט, או אלה מעמיתיה שכותבים על הרתה, יראו מפגש של ערבים ויהודים, הם יתעלמו בקלות מדרישות הצניעות. זה יראה להם שולי ביחס לחשיבות הריאליזם. במפגש של חילונים ודתיים, לעומת זאת, הם יצעקו: "הרתה" מדוע? כי הם מצויים בקמפיין.

אני בוחר להתעכב על רות הכט משום שהיא אדם טוב. בחיי. יצא לי להכיר אותה קצת. לא מדובר בטרוילית מחחרת שנאה. רחוק מאוד מכך. הסיבה שבגללה אני טורח לקיים עימה דיאלוג היא שמדובר באישה מוכשרת, הגונה ורצינית. אבל כאשר במדור הדעות ב"הארץ", מדור שאותו הכט ערכה זמן רב, נאמר על מדינת ישראל כי היא "אסופת שבטים פראיים שמיטלטלת על פני גלים גבוהים וסוערים באוקיינוס של רוע" (טובי פולק); ובמקום אחר נקבע כי "ישראל היא פזורה יהודית מעורערת ונאושת, מונהגת בידי מיליציות" (אבירמה גולן); ועל מחנה הימין נכתב כי מדובר ב"להקת כלבים מוכי ירח ומזילי ריר" (אורי משגב) – יש פה בעיה. אנשים יכולים לכתוב הכלים וגידופים, ורבות נכתב, גם על ידי, נגד הטוקבקים בעמוד של "הצל" ודומיו. אבל כאשר דברי הכלע עוברים מהטוקבקים לרפוס דרך עריכת של עורכת כהכט (או מי מעמיתיה), זה מעציב ומדאיג במיוחד.

5 הכט ועיתונה נמצאים במסע תעמולה נגד הימין. אני לא מת על זה, אבל זה לגיטימי. גם בימין יש כאלה שנמצאים בקמפיין, גם בימין יש תועמלנים. מה שלא הגון זה לדרוש מחדשות 10, ערוץ חדשות בויכיון מהמדינה, שיהיה גם הוא חלק מהקמפיין. שלא ישרד חדשות, אלא יקדם אג'נדה. כי זה מה שהכט דורשת ממנו. היא לא מוכנה שייצג באופן הגון את גוש עציון. היא רוצה כתבות שמשחירות את המקום הזה.

הכט תיארה את המשדר ככזה שכולו נוטף אמפתיה לגוש עציון. בעניין הזה איאלץ להיות בוטה: מדובר בשקר. הכט עצמה הביאה דוגמאות לאמירות מאוד ברורות שנאמרו בו נגד עצם הישיבה בגוש עציון. היא אמנם ניסתה למזער אותן במאמרה, אבל האמת היא שהכתבה הארוכה של מואב ורדי, ששובצה בלב המשדר, הבהירה במדויק את הקונפליקט, ואם משהו מימין היה מתלונן על שמאלנותה, לא היה זה מפליא במיוחד. בשונה מטענתה של הכט, מואב ורדי לא "הודה" שרוב הגוש לא קשור לארבעת הקיבוצים ההיסטוריים, אלא בפשטות ציין זאת, כמו גם את העובדה שפרט לשטח הקטן הזה, כל ההתנחלויות יושבות על ארמות שהמדינה תפסה, ולא שיהודים רכשו פעם. ורדי גם טרח לציין כי קיימים בגוש 14 מאוזנים בלתי חוקיים שיש נגדם צווי הריסה, והוסיף שעם כל אהבתם של התושבים לדבר על אמונתם בדוקים, המציאות היא של יהודים בעלי זכויות מול פלסטינים משוללי זכויות שגרים בתוכם. ורדי גם אמר במפורש שכאשר אומרים שאין כרגע פתרון למצב, זה גורם למציאות המעוותת הזו להימשך כבר 50 שנה. כל זה נאמר בשידור.

מציאות מעוותת? פלסטינים משוללי זכויות? אלה דברים שניתן בנקל להגדירם כבעלי נרטיב שמאלני מובהק. וזה בסדר. זה חלק מהעניין. אבל להתעלם מהם ולהגיד שהמהדורה הייתה ימנית זו בדיחה. גם תמר איש-שלום שאלה שאלות קשות מאוד את המתיישבים שראיינה. גם במקרה שלה, איש ימין שנמצא בקמפיין יכול לטעון שאלה שאלות שמאלניות (אני לא טוען זאת. היא עשתה את עבודתה). אבל הכט התעקשה, בעיני בחוסר יושר, להציג את המשדר כאיזה סיפור פרו־מתנחלי, דבר שפשוט אינו נכון. והיא עשתה זאת לא משום שהפריע לה שהמשדר הוא פרו־מתנחלי – כי הוא לא היה כזה – אלא משום שהמשדר היה הגון ואנושי. וזה משהו שהכט מתקשה לקבל כאשר מדובר במתנחלים.

6 כדאי להבהיר עוד משהו: יש היגיון בלשדר כתבה על מתנחלים שמקיימים מפגשים עם פלסטינים בגוש עציון, כפי שנעשה במשדר המיוחד של חדשות 10 על ידי תמר איש-שלום (המצינית) – גם כי זה מעניין, גם כי זה חשוב, אבל גם כי בגוש עציון יש לא מעט תופעות כאלה. אתם מבינים, אם הייתה כתבה שמתיימרת לספר את הסיפור של יצהר, וכל מה שהייתם רואים בכתבה זה את הסיפור של המשפחות שהחליטו לאמץ ילדים מהרווחה או של אלה שהחליטו לתרום כליה, הייתה בעיה. זה כמוכח לגיטימי לספר גם על דברים טובים ביצהר (דבר שב"הארץ" לא יעשו, בגלל הקמפיין), אבל לא סביר לספר את הסיפור של יצהר בלי לדבר גם על התופעות הקיצוניות שיש שם, על "תורת המלך" והאלימות המחרידה של נערי תג מחיר.

אבל בגוש עציון, מה לעשות, לא תמצאו תופעות כאלה. לאחרונה, למשל, נהרסה אצלנו

בהוראת בג"ץ אנדרטה לזכר עמנואל מורנו ז"ל. לא שמעתם על כך, כי אנשים קיבלו את הדין בעצב אך בהכנעה. יש פה בגוש 50 אלף חרדים בביתר-עילית, יש 15 אחוז עולים חרשים שאצלם למשל הסיפור הבולט הוא הפמיניזם הדתי המרתק שהם מובילים, יש כמה יישובים מעורבים לדתיים וחילונים, ויש גם סוג של דוקים יומיומי, כשעורכים קניות ברמי לוי. ויש גם את תנועת "שורשים" ורומותיה, המקיימות היברוריות עם הצד הפלסטיני, דבר מדהים שמסוּף ומתקיים למרות גל הטרור הקשה שעבר על האזור. אחותי, למשל, מתגוררת בארגון שעורך לילדים מהגדה להגיע לבתי חולים בישראל. היא מאמינה בכותה לגור בגוש עציון, אבל גם בחובתה להקל את חיי הפלסטינים. האם הכט תרצה באמת לשמוע את הסיפור שלה?

כנראה שלא, כי זה יציג את גוש עציון באור שונה ממה שנוח לה לראות. קל יותר לשנוא את מי שאתה חלוק עליו אידיאולוגית. נכון שלא כל תושבי גוש עציון הם כמו ד"ר יצחק גליק, הרופא שמקדיש את חייו להצללת פלסטינים והתראיין למהדורה, אבל התופעות הללו בגוש עציון בולטות יותר מאותו מיעוט תג מחירי שזורק אבנים על פלסטינים, שלדעתי ככלל לא קיים פה. או מה יעשו חדשות 10, ימציאו דבר כזה?

7 אני נגד הכללות. לא כל הימנים דומים, יש כל מיני סוגים של חרדים, וגם לא כל השמאלנים – ואפילו לא כל כותבי "הארץ" – עשויים מקשה אחת. אבל ככלל, יש הרגשה שחלקים נרחבים בעיתון "הארץ" נמצאים בקמפיין. לאחרונה כתב אורי משגב שהוא נותן למגדבלית חודש בטרם יעבור לבג"ץ בדרישה לקבל הכרעה בפרשת מעונות ראש הממשלה. זו לא עיתונות. לא מדובר בדיווח. זה חלק מקמפיין. וזה בסדר. זה לגיטימי כאשר זה קורה בעיתון נישא. אבל אי אפשר ואסור, גם חוקית וגם מוסרית, לדרוש מחדשות בערוץ מסחרי המשדר בויכיון לנקוט קו דומה.

אדגיש שוב כי הכט נמצאת בצד אחר לגמרי מזה שנמצא בו רוגל אלפר, אבל בפעם הזו היא כשלה, כשם שכשלה כאשר אמרה בראיון עם ח"כ שולי מועלם-רפאלי כי "את (מועלם) רואה בן אדם ואומרת: הוא בן אדם. רבים משותפיין רואים בו קודם כל ערבי". יש גורמים קיצוניים כמו ארגון להב"ה בשוליים הסהרוריים, אבל לטעון ש"רבים משותפיה" של מועלם לא רואים בערבים קודם כל בני אדם? זו אמירה קיצונית, חמורה ומופרכת, שנאמרה על ידה כמעט בדרך אגב. השתלת מידע מכפיש באמצעות שאלה למראיין. ואני תוהה: מדוע, לשם חיוק הטיעון האידיאולוגי, הכט נוקטת להשחיר את האנשים שעומדים מולה? הכט הרי מכירה אנשים מהציונות הרתית ונבונה מספיק להבחין בין בנצי גופשטיין, שאינו שותף של מועלם בשום אופן, לישראל הראל ודומיו. אבל כשנמצאים בקמפיין, קל יותר לראות בכל הצד השני בנצי גופשטיין.

8 ובגלל שאני עושה מאמץ כן לא להיות חלק משום קמפיין, אסיים בכך שאומר כי טור מקביל, שיכלול אף הוא דוגמאות מפורטות, ניתן לכתוב גם על מובילי דעת קהל מימין שנמצאים בקמפיין ומעדיפים אף הם את הדניאלות וייס של הצד השני על פני כל דבר אחר. ואלה וגם אלה מזינים פה שיה מקטב ומקיימים מחלוקת שאינה לשם שמיים, וממילא אין סופה להתקיים. שבת שלום. daum30@gmail.com

לקחת אירוע אזוטרי כמו המכביה ולהשוות אותו לגרמניה הנאצית זה סוג של טרלול כה מוקצן, שמקורו לא בחשיבה לוגית אלא באווירת הקמפיין, בתשוקה שיש בחלקים בעיתון "הארץ" להשחיר את פניה של ישראל. וכשאתה בקמפיין, הכל מותר. כולל להגיד שאנחנו נאצים